

Yıl/Year: 5, Sayı/Issue: 13, Aralık/December 2024, s. 71-84.

Yayın Geliř Tarihi / Article Arrival Date

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date

Yayın Geliř Tarihi: 11-10-2024

Yayımlanma Tarihi: 31-12-2024

ISSN: 2757-6000

## İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŐ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ: GÜZEL SANATLAR LİSESİ ÖRNEĞİ

**Doç. Hüseyin YILMAZ**

Kafkas Üniversitesi, Dede Korkut Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü  
arya36zh@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8481-755X

**Dr. Öğr. Üyesi Ünal BASTABAN**

Kafkas Üniversitesi, Dede Korkut Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü  
bastabanunal@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1172-8374

### ÖZET

Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin sınıfta ve okulda karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarını tespit etmek ve istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin çözüm önerilerini belirlemektir. Bu amaçla öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve çözüm önerileri araştırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2022-2023 eğitim-öğretim yılının Güzel Sanatlar Lisesinde görev yapan öğretmenler oluşmaktadır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum deseni kullanılmıştır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme ile elde edilmiştir.

Araştırma sonucunda; alan öğretmenlerinin; hazırlık, motivasyon, ilgisizlik, sınıf düzeni, söz hakkı, düzgün Türkçe, argo, teknoloji ve rencide etme durumları ile istenmeyen davranışları ilişkilendirdiği görülmüştür. Çözüm önerisi olarak; görmezden gelme, göz teması, dikkat çekme, sözlü uyarı, etkili sınıf yönetimi, otorite, öğrenci yerini değiştirme, aile ile iletişim, etkili ders işleme, telefon engeli ve temizlik kavramları sunulmuştur. Kültür öğretmenleri ise; ahlaki değer, ders ortamından uzak kalma, dikkat, saygısızlık, ilgisizlik, laf atma, not almama, motivasyon ve izinsiz konuşma davranışlarını sınıf içi istenmeyen davranış olarak nitelendirmiştir. Çözüm olarak da; göz teması, uyarma, rehberlik servisi, sorunların temel sebeplerini belirleme, uyarma, idareye yönlendirme, iletişim, notta adalet, öğretmen dayanışması, veli ile iletişim, disipline verme ve sınıf kurallarını birlikte belirleme durumları sunulmuştur.

Alan öğretmenlerinin; davranış, düzeni bozma, akran zorbalığı, kılık kıyafet, madde kullanımı, gruplaşma ve yalan durumlarını okulda istenmeyen davranış olarak sundukları görülmüştür. Çözüm yolları ise; rol model olma, uyarı, iletişim şekli, okul kuralları, güvenlik, sosyal aktivite, rehberlik servisi, aile sorumluluğu ve nöbetçi öğretmen durumlarının gözden geçirilmesi olarak ifade edilmiştir. Kültür öğretmenleri ise okulda istenmeyen öğrenci davranışlarını; akran zorbalığı, okul kuralları, laf atma, yaklaşma, davranış bozukluğu, din-siyaset ve madde kullanımı durumları ile

açıklamışlardır. Çözüm olarak ise; aidiyet duygusu, okul idaresi, öğrenci aktifliği, telefon, sınıf kuralları, öz-eleştiri, rehberlik servisi, öğretmen-okul ve aile işbirliği durumlarının gözden geçirilmesi olarak yanıtlara yansımıştır.

**Anahtar Kelimeler:** İstenmeyen Öğrenci Davranışı, Çözüm Önerisi, Öğretmen, Güzel Sanatlar Lisesi

## TEACHER OPINIONS AND SOLUTION SUGGESTIONS FOR UNDESIRABLE STUDENT BEHAVIORS: THE CASE OF FINE ARTS HIGH SCHOOL

### ABSTRACT

The aim of this study is to identify the undesirable student behaviors that teachers encounter in the classroom and school and to determine their suggestions for solutions to undesirable student behaviors. For this purpose, the undesirable student behaviors encountered by teachers and their solution suggestions were investigated. The study group of the research consists of teachers working in Fine Arts High School in the 2022-2023 academic year. The data of the study were obtained through semi-structured interviews.

As a result of the research; it was seen that field teachers associated undesirable behaviors with preparation, motivation, apathy, classroom order, right to speak, proper Turkish, slang, technology and offending situations. As solution suggestions, the concepts of ignoring, eye contact, drawing attention, verbal warning, effective classroom management, authority, student relocation, communication with family, effective lesson processing, telephone barrier and cleaning were presented. Culture teachers, on the other hand, identified moral values, staying away from the lesson environment, attention, disrespect, indifference, verbal abuse, not taking notes, motivation and unauthorized speaking as undesirable classroom behaviors. As solutions; eye contact, warning, guidance service, determining the root causes of problems, warning, directing to the administration, communication, fairness in grades, teacher solidarity, communication with parents, disciplining and determining classroom rules together were presented.

Field teachers presented behavior, disruption of order, peer bullying, dress code, substance use, grouping and lying as undesirable behaviors at school. The solutions were expressed as role modeling, warning, communication style, school rules, security, social activities, guidance service, family responsibility and reviewing the situation of the teacher on duty. Culture teachers, on the other hand, explained the undesirable student behaviors at school as peer bullying, school rules, teasing, intimacy, behavior disorder, religion-politics and substance abuse. As a solution; sense of belonging, school administration, student activism, telephone, classroom rules, self-criticism, guidance service, teacher-school and family cooperation were reflected in the answers.

**Keywords:** Unwanted Student Behavior, Solution Proposal, Teacher, Fine Arts High School

### GİRİŞ

Son yıllarda, lise ortamlarında, özellikle de sanat eğitimi veren okullarda istenmeyen öğrenci davranışlarının araştırılması, anlaşılması ve ele alınması, eğitimciler ve araştırmacılar için kritik bir konu haline gelmiştir. Çünkü sanat eğitimi, yaratıcılığı ve bireysel ifadeyi ortaya koyma süreci olarak ifade edilmektedir. Bu süreçte bazen çeşitli davranışsal zorluklar süreci aksatabilir (Leshnoff, 2003). Sanat eğitimi ortamları; özgür, özgün, keşfedici ortamı ile ön plana çıkmaktadır. Fakat istenmeyen sınıf dinamikleri bu öğrenme çıktıları bozabilecek ve geleneksel olmayan davranışlara yol açabilir (Smith, 1970). Bu tür davranışlar sadece eğitim sürecine ket vurmakla kalmaz, aynı zamanda öğrencilerin eğitim hedeflerinin yapılandırılmış çerçevesi içinde gelişme potansiyellerini

de engelleyebilir. Çünkü öğrenciler bu tür ortamlarda istedik durumlar karşısında direnç gösterebilir, ders sırasında dikkatsizlik, görevleri aksatma da dâhil olmak üzere çeşitli şekillerde davranışlar gösterebilirler. Bu durum da eğitim sürecinin kontrolünün önemi ortaya koymaktadır (Akçadağ, 2007; Özer vd., 2014).

Öğretmenler açısından sanat eğitimi veren ortamlarda iki boyut da geliştirilmelidir. Birinci boyut öğrencilerin özgün düşünme becerilerini desteklemektir. İkinci boyut ise bu süreçte davranışları etkili bir şekilde yönetmek olarak ifade edilebilir. Gottfredson ve Gottfredson (2001), bu tür eğitimlerin verildiği ortamlarda özellikle okullarda, sorunlu davranışları yönetmek ve önlemek için genellikle kapsamlı yaklaşımlardan yoksun olduğunu vurgulamaktadır. Bu boşluk, sanat eğitimiyle ilişkili belirli davranışsal zorlukları ele alan ve yaratıcılığı boğmadan elverişli bir öğrenme ortamı sağlamaya odaklanan pratik stratejilere ihtiyaç duyulmasını gerektirmektedir. Ayrıca, liselerdeki kültürel ve sosyal dinamikler de öğrenci davranışlarını etkilemekte, davranış sorunları genellikle öğrencilerin okul kültürü ve disiplinine bakış açılarını etkileyen daha geniş sosyo-kültürel faktörlerden kaynaklanmaktadır (Nguyen vd., 2023).

Bu araştırmada da, istenmeyen öğrenci davranışlarını belirlemek ve öğretmenlerin saygı ve üretim odaklı bir öğrenme ortamını geliştirmek için önerdikleri stratejileri ortaya koymak için alan ve branş öğretmenleriyle görüşülmüştür. Elde edilen veriler, sanat lisesinde eğitim ve davranış dinamiklerinin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmakta, hedeflere ulaşmada ve öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarına uygun çözüm önerileri için mutfağında olan bireylerce farklı perspektifler ile sunulmaktadır (Emmer & Gerwels, 2013).

### **Araştırmanın Amacı**

Bu araştırmanın amacı, sanat eğitimi verilen kurumlarda (Güzel sanatlar lisesi) alan ve kültür öğretmenlerinin sınıfta ve okulda karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarını tespit etmek ve istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin çözüm önerilerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın problem durumları:

- 1- Öğretmenlerin branş ve kültür derslerinde sınıfta karşılaştıkları ve istenmeyen öğrenci davranışları nelerdir?
- 2- Öğretmenlerin branş ve kültür derslerinde sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?
- 3- Öğretmenlerin okulda karşılaştıkları ve istenmeyen öğrenci davranışları nelerdir?
- 4- Öğretmenlerin okulda istenmeyen öğrenci davranışlara yönelik çözüm önerileri nelerdir? şeklindedir.

## YÖNTEM

### Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum deseni kullanılmıştır. Nitel araştırmalar; “Gözlem, görüşme ve belge analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Yıldırım & Şimşek, 2018, s.41). Bu durumları ele alan araştırmalarda amaç; ele alınan temanın detaylı bir şekilde araştırılması ve yorumlanması sürecini kapsamaktadır.

### Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2022-2023 eğitim öğretim yılı Kars Gülahmet Aytemiz Güzel Sanatlar Lisesinde Görev yapan kültür ve branş (n=14) öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmada amaçlı örneklem türlerinden ölçüt örneklem kullanılmıştır. Ölçüt olarak katılımcıların Güzel sanatlar lisesinde görev yapmaları, kültür veya branş derslerini vermeleri belirlenmiştir.

**Tablo 1.** Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

Kişisel Bilgiler	f	%	
Cinsiyet	Erkek	12	85.7
	Kadın	2	14.3
Mesleki Kıdem	1-3 Yıl	3	21.4
	4-7 Yıl	4	28.6
	8-11 Yıl	4	28.6
	12-15 Yıl	2	14.3
Eğitim Durumu	16 Yıl ve Üstü	1	7.1
	Lisans	7	50.0
	Lisansüstü	7	50.0
	Beden Eğitimi (K2 (K: Katılımcı))	1	7.1
	Biyoloji (K10)	1	7.1
Branş	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (K8)	1	7.1
	Felsefe (K11)	1	7.1
	Görsel Sanatlar (K3, K7,K12)	3	21.4
	Müzik (K1,K5,K6,K9)	4	28.8
	Pdr (K4)	1	7.1
	Tarih (K14)	1	7.1
Toplam	Türk Dili ve Edebiyatı (K13)	1	7.1
		<b>14</b>	<b>100.0</b>

Tablo 1’de öğretmenlerin demografik bilgileri incelendiğinde %85.7’si erkek, %14.3’si kadın katılımcı, %21.4’ü 1-3 yıl, %28.6’sı 4-7 ve 8-11 yıl, % 14.3’ü 12-15 yıl, %7.1’nin ise 16 yıl üstü mesleki kıdem, %50’si lisans, diğer %50’sinin lisansüstü eğitim mezunu olduğu anlaşılmaktadır. Branş olarak incelendiğinde kültür derslerine; %7.1 ile 1’er kişi olarak beden eğitimi, biyoloji, din kültürü ve ahlak bilgisi, felsefe, psikolojik danışmanlık ve rehberlik (pdr), tarih, Türk dili ve edebiyatı öğretmeni, alan olarak incelendiğinde ise; %21.4’ü görsel sanatlar ve %28.8’inin müzik öğretmeni olduğu görülmektedir.

## Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada veri toplama aracı olarak nitel araştırma türlerinde görüşme yöntemi olan yarı yapılandırılmış görüşme ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Görüşme soruları hazırlanmadan önce ilgili literatür kapsamlı bir şekilde taranmıştır. Çalışma ile ilgili soru havuzu oluşturulduktan sonra eğitim programı, ölçme ve değerlendirme uzmanlarının görüşlerine sunulmuş ve görüşme sorularına son hali verilmiştir. Veriler, içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, belirli bir konu içerisinde tema, kod ve kategoriler ile özetlenen sistematik bir tekniktir (Büyüköztürk vd., 2008). Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için Huberman'ın güvenilirlik formülü uygulanmıştır. Kodlayıcılar arası tutarlılık; verilerin sadeleştirilmesi, verilerin sunumu, kodlama, not alma, soyutlama ve karşılaştırma aşamaları ile gerçekleştirilmiştir (Balcı, 2018). Böylece kodlayıcılar arası tema, kod, anahtar kelime ve frekans değer uyumu %85 oranında benzerlik oluşturmuştur. Ayrıca çalışmada nitel yazım ilkeleri (bütün detayların rapor edilmesi) ve bilimsel yazım etiği gözetilerek yapılan detaylı yazım da güvenilirlik açısından önemli görülmektedir.

## BULGULAR

### Birinci Alt Problem Cümlesinde Yer Alan Sınıf İçerisinde İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Görüşü

**Tablo 2.** Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema	Alan Ders Öğretmeni	Kültür Ders Öğretmeni
<b>Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışı</b>	Derse hazırlıksız gelme	Ahlaki değerlere aykırılık
	Motivasyon düşüklüğü	Ders ortamından uzak kalma
	Derse karşı ilgisizlik	Dikkat dağınıklığı
	Sınıf düzenini bozma	Saygısız davranma
	Söz hakkı almadan konuşma	Derse karşı ilgisizlik
	Düzgün Türkçe konuşmama	Ders içinde birbirilerine laf atma
	Argo konuşma	Ders esnasında not almama
	Teknoloji bağımlılığı	Motivasyon düşüklüğü
	Arkadaşını rencide etme	İzin almadan konuşma
Ders saatinde öğrencilerin hazır olmaması		

Tablo 2.'de sınıf içerisinde istenmeyen öğrenci davranışları, alan ve kültür kategorisi şeklinde ayrılmıştır. Alan derslerine giren öğretmenlerin sınıf içerisinde istenmeyen öğrenci davranışlarını; derse hazırlıksız gelme, motivasyon düşüklüğü, derse karşı ilgisizlik, sınıf düzenini bozma, söz hakkı almadan konuşma, düzgün Türkçe konuşmama, argo konuşma, teknoloji bağımlılığı, arkadaşını rencide etme, ders saatinde öğrencilerin hazır olmaması gibi durumlar ile ifade ettikleri görülmektedir. Alan derslerine giren öğretmenlerin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik birebir yapılan görüşmelerden elde edilen ifadeleri aşağıda yer almaktadır:

**Müzik:** *Derse öğrencinin yeteri kadar güdülenememesi, motivasyon ve dikkat bozukluğu (K1, Mayıs 2023).*

**Müzik:** *Söz hakkı almadan konuşmak ve derse hazırlıksız gelmek (K5, Mayıs 2023).*

**Müzik:** *Düzen bozan öğrenci (K9, Mayıs 2023).*

**Müzik:** *Öğrencinin izin almadan konuşması, derste uyumak, öğretmen ders anlattığında öğrencinin ilgisinin kaybolması, derste ayakta gezmek, Türkçe'nin düzgün kullanılmaması, argo konuşmak, öğrencinin her şeye gülme isteği, öğrencinin sürekli espri yapma isteği, derste bir şey yemek, bir öğrenci konuşurken arkadaşlarının rencide edici ya da alay edici şekilde bakışları (K6, Mayıs 2023).*

**Resim:** *Gereksiz konuşma (K7, Mayıs 2023).*

**Resim:** *Teknolojiye aşırı düşkünlük (K3, Mayıs 2023).*

**Resim:** *Bazı öğrencilerde ders araç gereçlerini hazır bulundurma konusunda problem yaşıyoruz. Özellikle uygulama derslerinde öğrencilerin atölyeler arası iletişimde bulunma, fırça, boya ve palet temizliği için sürekli uygulama alanı terk edip lavabolara gidip gelmesi sıkıntısını çok yaşıyoruz (K12, Mayıs 2023).*

Kültür derslerine giren öğretmenlerin sınıf içerisinde istenmeyen öğrenci davranışlarını; ahlaki değerler dışı davranış, ders ortamından uzak kalma, dikkat dağınıklığı, saygısız davranma, derse karşı ilgisizlik, ders içinde birbirilerine laf atma, ders esnasında not almama, motivasyon düşüklüğü, izin almadan konuşma durumlarının olduğu görülmektedir. Kültür derslerine giren öğretmenlerin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik doğrudan edinilmiş görüşleri aşağıda verilmiştir:

**Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi:** *Ahlaka/Değerlere aykırı hareket (K8, Haziran 2023).*

**Tarih:** *Ders ortamına ayak uyduramaması (K14, Haziran 2023).*

**Beden Eğitimi:** *Öğrencilerin derslere olan ilgilerinin az olması sebebiyle tam bir dersin 40 dakikalık süresince dikkatlerini sağlamada problemler yaşıyoruz (K2, Haziran 2023).*

**Biyoloji:** *Dersle ilgili olmayan konuların konuşulması. Öğrencilerin birbirine laf atması. İzin almadan konuşulması. Anlatılanlarla ilgili not almaması ve ilgisiz davranması (K10, Haziran 2023).*

**PDR:** *Derslere karşı ilgi eksikliği, motivasyon eksikliği, yetenek eksikliği (K4, Haziran 2023).*

**Felsefe:** *En büyük sorun, kültür derslerine karşı lakaytlık ve buna bağlı ortaya çıkan saygısız davranışlar. Bunu kendi okulunda daha çok müzik bölümü sınıflarında gözlemliyorum. Resim bölümü sınıflarında öğrenciler ilgili ve saygılı (K11, Haziran 2023).*

**Türk Dili ve Edebiyatı: Öğrencinin izin almadan konuşması (K13, Haziran 2023).**

## İkinci Alt Problem Cümlesinde Yer Alan Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Karşılık Öğretmenlerin Çözüm Önerileri (Baş Etme Yolları)

**Tablo 3. Sınıf İçerisinde İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Çözüm Önerileri**

Tema	Alan Ders Öğretmeni	Kültür Ders Öğretmeni
<b>Sınıf İçi İstenmeyen Davranışlara Yönelik Çözüm Önerisi</b>	Görmezden gelme	Göz teması
	Göz teması	Uyarma
	Derse dikkat çekme	Rehber öğretmen ile işbirliği
	Sözlü uyarı	İstenmeyen davranışların sebeplerini belirleme
	Etkili sınıf yönetimi	Sözlü uyarma
	Sınıfta otoriteli davranma	Yüksek sesle uyarma
	Öğrenci yerini değiştirme	İdareye yönlendirme
	Aile ile iletişim	Karşılıklı iletişim
	Etkili ders işleme	Hak edilen notu verme
	Telefonları yasaklama ve toplama	Öğretmenler arası işbirliği
Bulunduğu yeri temizleme	Veli iletişimi	
	Disipline verme	
	Sınıf kurallarını birlikte belirleme	

Tablo 3.'te sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmenlerin çözüm önerileri alan ve kültür kategorisi şeklinde ayrılmıştır. Alan derslerine giren öğretmenlerin sınıf içerisinde istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik çözüm önerileri; görmezden gelme, göz teması, derse dikkat çekme, sözlü uyarı, etkili sınıf yönetimi, sınıfta otoriteli davranma, öğrenci yerini değiştirme, aile ile iletişim, etkili ders işleme, telefonları yasaklama ve toplama, bulunduğu yeri temizleme gibi durumlar olarak tabloda görülmektedir. Alan derslerine giren öğretmenlerin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik çözüm önerileri birebir görüşmelerdeki yanıtlara aşağıdaki gibi yansımıştır:

**Müzik:** *Görmezden gelme, problem devam ederse göz teması, uyarı, dikkat çeken yakından uzağa konulardan bahsetme, bilinenler bilinmeyen örneklerle derse dikkat çekme, materyal kullanma (K1, Mayıs 2023).*

**Müzik:** *Sözlü uyarı (K5, Mayıs 2023).*

**Müzik:** *Etkili sınıf yönetimi (K9, Mayıs 2023).*

**Müzik:** *Öğretmenin sınıf yönetimini iyi bilmesi, otoriter olma, öğrencinin durumunu iyi takip etmeli, sorun çıkartan öğrencinin yerinin değiştirilmesi, yan yana oturup da sorun çıkartan öğrencileri birbirinden ayırma, öğretmenin göz temasını etkili kullanması, öğretmenin öğrencinin ailesi ile görüşmesi (K6, Mayıs 2023).*

**Resim:** *Etkili ders işleme istenmeyen davranışların önüne geçer (K7, Mayıs 2023).*

**Resim:** Telefonların toplanması veya yasaklanması (K3, Mayıs 2023).

**Resim:** Öğrencilerin fırça, boya ve palet temizliğini lavaboda yapmasına karşılık atölyelerdeki lavaboların onarılıp yapılması kısmında daha etkili bir çözüm olacaktır (K12, Mayıs 2023).

Kültür derslerine giren öğretmenlerin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik çözümleri; göz teması, uyarma, rehber öğretmen ile işbirliği, istenmeyen davranışların sebeplerini belirleme, sözlü uyarma, yüksek sesle uyarma, idareye yönlendirme, karşılıklı iletişim, hak edilen notu verme, öğretmenler arası işbirliği, veli iletişimi, disipline verme, sınıf kurallarını birlikte belirleme gibi durumlar olarak ifade edilmiştir. Kültür derslerine giren öğretmenlerin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik çözümleri aşağıda yer almaktadır:

**Din Kültürü ve Ahlak bilgisi:** Göz teması, uyarı, hatayı ortadan kaldırmak için çaba (K8, Haziran 2023).

**Tarih:** Rehber hocası ile işbirliği yapmak (K14, Haziran 2023).

**Beden Eğitimi:** Öncelikle istenmeyen davranışların sebeplerini belirleyip öğrenci özelinde ilgi ve motivasyonunu arttırmak için olumlu sınıf içi etkinlikleri ile koşuyoruz (K2, Haziran 2023).

**Biyoloji:** Konumuzla ilgili sorular soruyorum cevap veremeyince dinlemesi gerektiğini anlıyor. Sürekli devam eden rahatsız eden davranışlar varsa göz teması kurarak uyarıyorum, yine devam ediyorsa sözlü uyarı yapıyorum. Bu rahatsızlık veren davranışları bitmiyorsa sesimi yükselterek uyarıyorum maalesef. Bu da yeterli olmuyorsa rehber öğretmeni veya idarede bulunan öğretmenlerimizi bilgilendiriyorum (K10, Haziran 2023).

**PDR:** Öğrencilerin derse karşı yetenek eksikliklerini giderip derse karşı motivasyonunu arttırmak (K4, Haziran 2023).

**Felsefe:** Bu davranışlarla baş etmenin yolu, ilk olarak öğrencilerle düzgün ve karşılıklı saygıya dayanan bir iletişim kurmaktır. Ancak bunun kimi öğrenciler üzerinde hiçbir işe yaramadığını gözlemledim. İkinci olarak, not verirken, hak ettikleri not neyse onu vermektir. Şişirilmiş notlar, öğrencilerde "Ne de olsa geçiyorum, istediğimi yaparım" algısı yaratıyor ve davranış bozukluklarının artmasına neden oluyor. Öğrencilere düzgün notlandırma yapılması da ancak öğretmenlerin işbirliği yapması durumunda mümkündür. Aksi takdirde öğrenciler öğretmen seçerek olumsuz davranışlarına devam ediyorlar. Üçüncü yol, öğrencinin velisiyle iletişime geçmektir. Ancak öyle öğrencilerimiz var ki, çocuk hastanelik olsa, velisini aradığımızda "siz ilgilenin hocam" diyorlar. Dolayısıyla sorunlu öğrencilerde bu da bir işe yaramıyor. Dördüncü yol, disiplin kurallarının ama'sız fakat'sız uygulanmasıdır. Ceza, eğitimde en son başvurulması gereken şey olarak ifade ediliyor, ancak bizim öğrencilerimiz ne yazık ki yetiştirilme koşulları ve geçmiş yaşam deneyimleri nedeniyle sadece ceza verilmesinden anlıyorlar.



Sorunlu öğrenci, gereken cezayı almalı ve gerekirse okuldan uzaklaştırılmalıdır. Aksi takdirde sınıfın huzurunu bozarak diğer öğrencilerin de eğitim hakkını gasp ediyor. Kimi zaman öyle durumlar oluyor ki, bir dersin 10-15 dakikasını yalnızca 1-2 öğrencinin olumsuz davranışlarıyla mücadele etmeye ayırıyoruz. Bu süre az bir süre değildir. Bu gibi durumların süreklilik kazanması durumunda disiplin kurulu görevini yerine getirmelidir (K11, Haziran 2023).

**Türk Dili ve Edebiyatı:** Sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte belirleyerek öğrencilerin sorumluluk almalarını sağlamak (K13, Haziran 2023).

### Üçüncü Alt Problem Cümlesinde Yer Alan Okulda İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Bulgular

**Tablo 4.** Okulda İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema	Alan Ders Öğretmeni	Kültür Ders Öğretmeni
<b>Okulda İstenmeyen Öğrenci Davranışı</b>	Olumsuz davranış sergileme	Akran zorbalığı
	Düzeni bozmaya çabalama	Okul kurallarına uymama
	Akran zorbalığı	Gereksiz laf atma
	Kılıf kıyafete uymama	Yakınlaşma
	Zararlı madde bağımlılığı	Öğretmene karşı davranış bozukluğu
	Okul içerisinde gruplaşma	Din ve siyaset konularında ölçüyü aşmak
	Sürekli yalan söyleme	Okul içerisinde madde kullanımı

Tablo 4.'te okulda istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmenlerin görüşleri alan ve kültür kategorisi şeklinde ayrılmıştır. Alan derslerine giren öğretmenlerin okulda istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik görüşleri; olumsuz davranış sergileme, okul düzenini bozma, akran zorbalığı, kılık kıyafete uymama, zararlı madde kullanımı, okul içerisinde gruplaşma, sürekli yalan söyleme gibi ifadeler olarak görülmektedir. Alan derslerine giren öğretmenlerin okulda istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik görüşleri aşağıda yer almaktadır:

**Müzik:** Olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlarda bulunma (K1, Mayıs 2023).

**Müzik:** Kılık kıyafete uymamak, akran zorbalığı (K5, Mayıs 2023).

**Müzik:** Düzen bozan öğrenci (K9, Mayıs 2023).

**Müzik:** Okula telefon getirmek, öğrencinin okulun belirlediğinin dışında kıyafetle gelmesi, dağınık saçlar, akran zorbalığı, okul eşyalarının düzgün kullanılmaması, zararlı madde tüketimi, özensiz kıyafet ile okula gelmesi, bileklik-kolye vb. eşyalar ile okula gelmesi, okulda telefon kullanımı, öğrenciler arasında gruplaşma (K6, Mayıs 2023).

**Resim:** Yaramazlık. Dersle ilgilenmeme (K7, Mayıs 2023).

**Resim:** Teknolojiye bağlı olarak sosyal etkinliklerin azlığı (K3, Mayıs 2023).

**Resim:** Öğrencilerin arkasına sığınarak sürekli yalan söylemeleri (K12, Mayıs 2023).

Kültür derslerine giren öğretmenlerin okulda istenmeyen öğrenci davranışlarının; akran zorbalığı, okul kurallarına uymama, gereksiz laf atma, yakınlaşma, öğretmene karşı davranış bozukluğu, din ve siyaset konularında ölçüyü aşmak, okul içerisinde madde kullanımı (sigara) görüşlerini içerdiği görülmektedir. Kültür derslerine giren öğretmenlerin okulda istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik görüşleri aşağıdaki gibidir:

**Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi:** Üst sınıfların alt sınıflara zorbalık yapması, kavga (K8, Haziran 2023).

**Tarih:** Okul kuralları uyulmaması (K14, Haziran 2023).

**Beden Eğitimi:** Derste dikkat dağıtmak sınıf içinde gürültü çıkarmak, derse hazırlıklı gelmemek (K2, Haziran 2023).

**Biyoloji:** Gereksiz laf atmalar. Yakınlaşmalar, ister hem cinsi olsun ister karşı cinsi olsun. Akranlarıyla veya öğretmenle nasıl konuşması gerektiğini bilmemek. Teneffüslerde telefonla uğraşmak. Koridorlarda koşmaları (K10, Haziran 2023).

**PDR:** Akran zorbalığı (K4, Haziran 2023).

**Felsefe:** Okul içerisinde öğrencilerin birbirleriyle din ve siyaset konularında ölçüyü aşan tartışmalar gerçekleştirmelerine izin verilmemelidir. Öğrenciler genç oldukları için neyi niçin savduklarını bilmeden birbirlerine karşı önyargı ve öfke geliştirebilmektedirler. Okul içerisinde kötü örnek teşkil eden davranışlara izin verilmemelidir (sigara içmek, kavgacılık, akran zorbalığı vb. gibi) (K11, Haziran 2023).

**Türk Dili ve Edebiyatı:** Diğer öğrencileri rahatsız edecek eylemlerde bulunma (K13, Haziran 2023).

## Dördüncü Alt Problem Cümlesinde Yer Alan Okulda İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Karşılık Öğretmenlerin Çözüm Önerileri (Baş Etme Yolları)

**Tablo 5.** Okul İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmenlerin Çözüm Önerileri

Tema	Alan Ders Öğretmeni	Kültür Ders Öğretmeni
Okul İstenmeyen Öğrenci Davranışlarıyla Baş etme yolları	Öğrenciye rol model olma	Derse yönelik aidiyet geliştirme
	İletişimde üsluba dikkat etme	Okul idaresi ile işbirliği
	Sözlü uyarı	Öğrenciyi her anlamda aktif etme
	Okul kuralları bilinçli bir şekilde uygulamak	Telefon vb. cihazlardan uzak tutma
	Okul ve çevre güvenliği	Ders saati içinde kuralları hatırlatma
	İletişim düzgün yapabilmek	Kuralları kararlı uygulamak
	Sosyal aktiviteleri artırma	Özeleştiriyi yaparak problemi çözme

Rehberlik bölümü ile işbirliği	Rehberlik bölümü ile işbirliği
Ailelerin sorumluluğu	Öğretmen, okul ve aile işbirliği
Nöbetçi öğretmenin duyarlı olması	Disiplin kuruluna sevk

Tablo 5.'te okulda istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmenlerin çözüm önerileri alan ve kültür kategorisi şeklinde ayrılmıştır. Alan derslerine giren öğretmenlerin okul içerisinde istenmeyen öğrenci davranışlarını; öğrenciye rol model olma, sözlü uyarı, iletişimde üsluba dikkat etme, okul kuralları bilinçli bir şekilde uygulamak, okul ve çevre güvenliği, iletişim düzgün yapabilme, sosyal aktiviteleri artırma, rehberlik bölümü ile işbirliği, ailelerin sorumluluğu, nöbetçi öğretmenin duyarlılığı gibi durumlar ile açıkladıkları tespit edilmiştir. Alan derslerine giren öğretmenlerin okulda istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik çözüm önerileri aşağıda yer almaktadır:

**Müzik:** Okulda rol model olma öğrenciyle iletişim dilinde diksiyon ve üsluba önem verme (K1, Mayıs 2023).

**Müzik:** Sözlü uyarı (K5, Mayıs 2023).

**Müzik:** Disiplin kurulunun etkin çalışması (K9, Mayıs 2023).

**Müzik:** Öğrenciler sabahları okula kontrol edilerek alınmalı. Güvenlik kameralarının olması, okul yönetiminin alınan kararları düzgün şekilde uygulaması ve öğretmenlerin de bu kurallara uyması, nöbetçi öğretmenlerin kontrollerini düzgün yapması, eğitim ortamının fiziki şartlarının iyileştirilmesi, ailenin öğrenciyi sürekli takip etmesi, öğrencinin güvenliğinin sağlanması, okul ve çevresinin güvenliğinin sağlanması (K6, Mayıs 2023).

**Resim:** Öğrenci ile iyi iletişim kurulduğunda istenmeyen davranışların önüne geçebiliriz (K7, Mayıs 2023).

**Resim:** Öğrenciler daha sosyal aktivitelere yönlendirilmeli (K3, Mayıs 2023).

**Resim:** Bu konuda rehberlik servisinin daha etkin çalışmalar yapması etkili olacaktır (K12, Mayıs 2023).

Kültür derslerine giren öğretmenlerin okulda istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik çözümleri; derste aidiyet duygusuna yönelik bilinçlendirme yapma, okul idaresi ile işbirliği, öğrenciyi her anlamda aktif etme, telefon vb. cihazlardan uzak tutma, ders saati içinde kuralları hatırlatma, kuralları uygulamak, özeleştiriyi yaparak problemi çözme, rehberlik bölümü ile işbirliği, öğretmen, okul ve aile işbirliği durumları olarak yanıtlanmıştır. Kültür derslerine giren öğretmenlerin okulda istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik çözümleri aşağıdaki gibidir:

**Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi:** Aidiyet duygusunu bilinçlendirmeye yönelik ders konularına ağırlık verilmesi (K8, Haziran 2023).

**Tarih:** Okul idaresi ile işbirliği yapmak (K14, Haziran 2023).

**Beden Eğitimi:** *Olumlu sınıf ortamı oluşturarak görsel işitsel ve öğrenciyi de aktif ortak koşarak zengin eğitim materyallerinden faydalanmak gerek (K2, Haziran 2023).*

**Biyoloji:** *Telefonlar bir dolaba veya kutuya konularak muhafaza edilmeli. Nöbet saatlerinde çocuklar başıboş bırakılmamalıdır. Uyarılar yapılmalı, kurallar ders saati içinde söylenmeli ve hatırlatılmalı (K10, Haziran 2023).*

**PDR:** *Okul kurallarını açık şekilde uygulamak (K4, Haziran 2023).*

**Felsefe:** *Bizim okulumuz gibi yatılı (pansiyonlu) okullarda, kuralların net ve belirgin bir şekilde belirlenip uygulanması şarttır. Aksi takdirde öğrenciler birbirlerine uyuyor, başarısız öğrenciler başarılı öğrencileri aşağıya doğru çekiyor ve çoğu öğrencide çalışma arzusu sıfırlanıyor. Bu sebeple bence yapılması gereken başlıca iş; gerek okulda gerek pansiyonda, başarılı ve belli bir hedefi olan öğrencilerle, başarısız ve hiçbir hedefi olmayan öğrenciler arasına bir çizgi çekilmesi gerektiğidir. Öğrenci okula 9. sınıfta tertemiz ve pırıl pırıl geliyor; 12. sınıfta türlü türlü olumsuz davranışlar ve istenmeyen alışkanlıklar edinerek çıkıyor. Bu çocuk bu hale geldiyse bunun sorumlusu sadece arkadaş çevresi değildir, aynı zamanda, o arkadaş çevresinin o çocuğa doğrudan etki etmesine fırsat verenlerdir. Bu sebeple bence özellikle sigara, alkol, uyuşturucu gibi kötü alışkanlıklara sahip öğrenciler başta olmak üzere, her türlü olumsuz davranışı (kavgacılık, zorbalık vd.) sergileyen öğrencilerle ilgili derhal gereken tüm önlem ve yaptırımlar hayata geçirilmelidir (gerekirse rehberlik servisine yönlendirilmeli, velisi haberdar edilmeli, sınıf rehber öğretmeniyle görüşülmeli, son çare olarak disiplin kuruluna sevk edilip gereği yapılmalıdır) (K11, Haziran 2023).*

**Türk Dili ve Edebiyatı:** *Okul idaresi, öğretmen ve aile işbirliği sağlamak ve kuralları kararlılıkla uygulamak (K13, Haziran 2023).*

## SONUÇ

Sınıf ve okul içinde öğrenci davranışlarına yönelik öğretmenlerin görüşleri alan ve kültür kategorisi şeklinde ayrılmıştır. *Alan* dersi öğretmenleri sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarını; derse hazırlıksız gelme, motivasyon düşüklüğü, derse karşı ilgisizlik, sınıf düzenini bozma, söz hakkı almadan konuşma, düzgün Türkçe konuşmama, argo konuşma, teknoloji bağımlılığı, arkadaşını rencide etme, ders saatinde öğrencilerin hazır olmaması gibi durumlarla açıklamışlardır. *Kültür* dersi öğretmenleri ise; ahlaki değer dışı davranış, ders ortamından uzak kalma, dikkat dağınıklığı, saygısız davranma, derse karşı ilgisizlik, ders içinde birbirilerine laf atma, ders esnasında not almama, motivasyon düşüklüğü, izin almadan konuşma gibi durumlarla soruna dikkat çekmişlerdir.

*Alan* dersi öğretmenleri; görmezden gelme, göz teması, derse dikkat çekme, sözlü uyarı, etkili sınıf yönetimi, sınıfta otoriteli davranma, öğrenci yerini değiştirme, aile ile iletişim, etkili ders işleme, telefonları yasaklama ve toplama, bulunduğu yeri temizleme gibi durumları sınıf içi istenmeyen davranışlara çözüm önerisi olarak sunmuşlardır.

*Kültür* dersi öğretmenleri ise; göz ile temas, uyarma, rehber öğretmen ile işbirliği, istenmeyen davranışların sebeplerini belirleme, sözlü uyarma, yüksek sesle uyarma, idareye yönlendirme, karşılıklı iletişim, hak edilen notu verme, diğer öğretmenler ile işbirliği, veli ile iletişime geçme, disipline verme, sınıf kurallarını birlikte belirleme gibi çözüm önerileri belirtmişlerdir.

*Alan* dersi öğretmenleri okulda istenmeyen öğrenci davranışlarını; olumsuz davranış sergileme, okul düzenini bozma, akran zorbalığı, kılık kıyafete uymama, madde kullanımı, gruplaşma, yalan söyleme gibi durumlarla ifade etmişlerdir. *Kültür* dersi öğretmenleri ise okulda istenmeyen davranışları; akran zorbalığı, okul kurallarına uymama, gereksiz laf atma, yakınlaşma, öğretmene karşı davranış bozukluğu, din ve siyaset konularında ölçüyü aşmak, okul içerisinde madde kullanımı (sigara) gibi durumlarla ifade etmişlerdir.

*Alan dersi* öğretmenleri okul içerisinde istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik çözüm yollarını; rol model olma, sözlü uyarı, iletişimde üslup, okul kurallarını bilinçli bir şekilde uygulamak, okul-çevre güvenliği, iletişim şekli, sosyal aktivite, rehberlik servisi ile dayanışma, ailelerin sorumluluğu, nöbetçi öğretmenin duyarlılığı gibi durumlar ile ilişkilendirmişlerdir. *Kültür* dersi öğretmenlerinin ise; derse aidiyet duygusunu geliştirme, okul idaresi ile işbirliği, öğrenciyi aktif etme-telefon vb. cihazlardan uzak tutma, derste kuralları hatırlatma, kuralları uygulama, özeleştiri yaparak problemi çözme, rehberlik servisi ile işbirliği, öğretmen-okul ve aile işbirliği gibi yollarla okulda istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik çözümlerine başvurdukları tespit edilmiştir.

Öğretmenlerle yapılan bu araştırma sonuçları öğrencilerin davranışlarına sebep olan etmenlerin detaylı olarak araştırılmasının ve bu davranışların en aza indirilerek eğitimin desteklenmesinin önemini göstermektedir. Çünkü sergilenen davranışların öğretmenler tarafından ortaya konulması ders ve okul açısından ciddi bir problem olarak görülmektedir. Bu nedenle hem alanda hem de akademide buna yönelik araştırmaların artırılması eğitim-öğretimin niteliği açısından önemli olabilir.

## KAYNAKÇA

- AKÇADAĞ, T. (2005). *Sorun Davranışların Yönetimi* (Ed. H. Kıran), Sınıf Yönetimi (s.277-311). Ankara: Anı Yayıncılık.
- EMMER, T. E., & GERWELS, C. M. (2013). Classroom Management in Middle and High School Classrooms. In *Handbook of classroom management*.
- GOTTFREDSON, G. D., & GOTTFREDSON, D. C. (2001). "What Schools do to Prevent Problem Behavior and Promote Safe Environments". *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 12(4), 313-344.
- LESHNOFF, S. K. (2003). "Teaching Art, Moral Conduct & John Dewey for Today". *Art Education*, 56(6), 33-39.

- NGUYEN, H. T., LE, T. V., NGUYEN, H. L., & TRAN, T. T. C. (2023). "The Behavior of Students with regard to School Culture in High Schools". *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 12(4).
- ÖZER, B., BOZKURT, N., & Tuncay, A. (2014). "İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Öğretmenlerin Kullandıkları Başa Çıkma Stratejileri". *Turkish Journal of Educational Studies*, 1(2).
- SMITH, E. P. (1970). "Towards a Taxonomy of Objectives for Art Education". *Art Education*, 23(5), 8-15.
- YILDIRIM, A., & ŞİMŞEK, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. Baskı). Seçkin.